

Олександр ОВДІН

*к. і. н., доцент, доцент кафедри права
та європейської інтеграції ДРІДУ НАДУ*

Ольга КЛЕМЕНЧУК

слухачка ДРІДУ НАДУ

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕАЛІЗАЦІЇ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС У СФЕРІ ТОРГІВЛІ

1 вересня 2017 р. Угода про асоціацію між Україною та Європейським союзом набула чинності у повному обсязі. Як відомо, за рівнем своєї амбітності вона виходить за рамки подібних угод, укладених ЄС свого часу з іншими країнами та закладає нову філософію відносин між Україною та ЄС. Угода є стратегічним орієнтиром системних соціально-економічних реформ в Україні з метою подальшого наближення до європейських стандартів. Водночас питання реалізації даної Угоди постійно обговорюються в українському суспільстві. Особливо гостро дискутуються проблеми розширення квот на постачання української продукції до ЄС.

Значимо, що під час переговорів, українській стороні вдалося забезпечити часткове врахування в Угоді про асоціацію національних інтересів з принципових питань: визнання європейських прагнень та європейської ідентичності нашої держави, перспектив запровадження безвізового режиму, та деяких важливих (з т. з. українських товаровиробників) положень у контексті створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС. Частина IV Угоди «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею» включає широке коло питань торговельної сфери – від торгівлі товарами та послугами до конкурентної політики та врегулювання суперечок. Вона передбачає, що між сторонами поступово, протягом перехідного періоду, буде створено зону вільної торгівлі (ЗВТ) [2].

Запровадження режиму вільної торгівлі відбувається в рамках всеохоплюючої та поглибленої зони вільної торгівлі у форматі «ЗВТ+» з акцентом на регуляторному співробітництві. Цей формат передбачає, що скорочення та ліквідація торговельних обмежень у рамках режиму вільної торгівлі стосуються не тільки лібералізації двосторонньої торгівлі товарами, а також лібералізацію торгівлі послугами, режиму прямих іноземних інвестицій та державних закупівель. Ключовою відмінністю ЗВТ+ з ЄС від класичних зон вільної торгівлі є поширення режиму вільної торгівлі на сектор послуг та (частково) лібералізація руху робочої сили, а також широка програма адаптації економічного та секторального законодавства України до норм та стандартів ЄС, яка дозволить усунути нетарифні бар'єри для українського експорту до внутрішнього ринку ЄС. Зважаючи на те, що невід'ємною частиною поглибленої ЗВТ є приведення українського законодавства та практики у відповідність до

норм та положень Співтовариства, особливого значення набуває положення щодо застосування міжнародних та європейських стандартів, а також інструментів у відповідних сферах співпраці [4].

Серед основних здобутків від укладення Угоди загалом можна виділити наступні: 1) покращення умов експорту до ЄС української продукції в першу чергу за рахунок скасування увізного мита, а також зменшення нетарифних обмежень у торгівлі сільськогосподарською продукцією (запровадження ЗВТ надає додаткові переваги вітчизняним експортерам на ринку з достатньо високим захистом); 2) прискорення темпів економічного зростання; 3) збільшення кількості зайнятих економічною діяльністю; 4) розширення доходної частини державного бюджету; 5) заохочення прямих іноземних інвестицій в Україну; 6) покращення ділового та інвестиційного клімату для національних бізнес-операторів; 7) переваги для українських споживачів; 8) відмова ЄС від застосування експортних субсидій в торгівлі з Україною [1].

Імплементация положень Угоди також сприяє зміцненню зв'язку у сфері торгівлі, навколишнього природного середовища і соціальної політики та практики для подальшого розширення торгівлі між Україною та ЄС, врахуванню та взаємоузгодженню економічних, соціальних та екологічних інтересів у розвитку держави та суспільства. Так, наприклад, на початок 2018 р. прийнято 7412 національних стандартів, гармонізованих з міжнародними та європейськими та 44 технічні регламенти, розроблені на основі актів законодавства ЄС, 30 з яких вже впроваджено. В рамках імплементации положень Угоди відбулося впровадження в національне законодавство 25 із 27 актів європейського секторального законодавства [1].

17 липня 2017 року Рада Європейського Союзу затвердила рішення щодо надання Україні додаткових торговельних преференцій. Преференції вводяться на строк до трьох років, як доповнення до Угоди щодо поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі. Регламент ЄС щодо автономних торговельних преференцій збільшить обсяги сільськогосподарської продукції, яку Україна може експортувати до ЄС згідно з Угодою про асоціацію, не сплачуючи митні збори. Регламент надає додаткові нульові тарифні квоти для українського меду (2,5 тис. тонн), кукурудзи та борошна з неї (650 тис. тонн), ячменю та борошна з нього (350 тис. тонн), пшениці та борошна (65 тис. тонн). Окрім того, додається квота на ячмінну крупу (7,8 тис. тонн), овес (4 тис. тонн), оброблені томати (3 тис. тонн), виноградний сік (0,5 тис. тонн) тощо [1].

У 2017 р. двостороння торгівля між Україною та ЄС продемонструвала позитивну динаміку. Згідно даних Держстату, експорт товарів до країн ЄС становив 17534,5 млн. дол. США і збільшився порівняно з 2016 р. на 29,9 % (на 4038,2 млн. дол.), імпорт – 20795,8 млн. дол. та збільшився на 21,3 % (на 3655,0 млн. дол.). Негативне сальдо для України становило 3261,3 млн. дол. Проте, зазначимо, що воно хоча

й повільно, але скорочується (у 2016р. становило 3644,5 млн. дол.) [3].

Позитивній динаміці сприяли заходи, передбачені Угодою про асоціацію для сфери технічних бар'єрів у торгівлі. Так впроваджуються акти європейського вертикального (секторального) законодавства у 27 секторах промислової продукції, розпочато офіційні переговори щодо укладання Угоди про оцінку відповідності та прийнятність промислових товарів (АСАА). Формується інфраструктура якості європейського зразка. Загалом, завдяки здійсненню Урядом ґрунтовних заходів щодо підготовки внутрішнього ринку до умов роботи в рамках ЗВТ між Україною та ЄС, зокрема в сфері санітарних та фітосанітарних заходів, вітчизняним експортерам вже сьогодні забезпечено доступ до ринку ЄС для українського молока, яєць, меду, продуктів птахівництва. Крім того, Україна включена до списку третіх країн, яким дозволено експорт до ЄС продукції тваринного походження (субпродуктів) та продуктів їх переробки, не призначених для споживання людиною (технічний казеїн не для годівлі тварин; пух, перо, шкірсировина; добрива та покращувачі ґрунту; корми для непродуктивних тварин; інші субпродукти) [1].

Таким чином, попри критику скептиків, торгові відносини між Україною та ЄС активно розвиваються, що вже почало приносити перші позитивні результати для нашої держави.

Список використаних джерел

1. Звіт про виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС у 2017 р. // Урядовий портал. – Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/ua/diyalnist/evropejska-integraciya/vikonannya-ugodi-pro-asociaciyu/zviti-pro-vikonannya-ugodi-pro-asociaciyu>.

2. Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Закон України від 5 вер. 2014 р. № 1678-VII // Верховна Рада України : офіц. веб-портал. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.

3. Стан зовнішньоекономічних відносин із країнами Європейського Союзу у 2017 році : експрес-випуск // Державна служба статистики України : офіц. сайт. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

4. Створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС // Міністерство закордонних справ України : офіц. веб-портал. – Режим доступу : <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/european-integration/ua-eu-association>.

Анастасія ПЕРФІЛЬЄВА

к. політ. н., доцент кафедри

міжнародних відносин ДНУ ім. Олесь Гончара

ГАРМОНІЗАЦІЯ ЗАКОНОДАВСТВА ЄС ТА УКРАЇНИ: ЗАВДАННЯ ТА ПЕРЕШКОДИ

Підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС визначило якісно новий формат відносин між Україною та ЄС ставши стратегічним орієнтиром системних соціально-економічних та політичних реформ в нашій країні. Реалізація Угоди вимагає надзвичайних зусиль і в сфері законодавства, саме в аспекті узгодження та адаптації норм, які регламентують поглиблення співпраці між суб'єктами міжнародної взаємодії. Тобто перед українським законодавцем стоїть непросте завдання у короткі терміни здійснити адаптацію та гармонізацію законодавства України та Європейського Союзу задля досягнення певного рівня узгодженості українського законодавства з правовими нормами ЄС, що стане запорукою успішного просування України шляхом євроінтеграції.

Відповідно до Закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського союзу» адаптація законодавства України до законодавства ЄС є одним з пріоритетів сучасної державної політики нашої держави. Водночас слід пам'ятати, що адаптація законодавства України до норм Європейського Союзу – це складова загальної правової реформи в нашій державі, а не лише виконання взятих на себе державою міжнародних зобов'язань. Адаптація законодавства як процес приведення нормативно-правових актів України у відповідність до норм ЄС здійснюється в двох формах: по-перше, приведення чинного законодавства у відповідність до норм ЄС шляхом внесення відповідних змін, по-друге, розроблення проектів нормативно-правових актів з урахуванням норм, яким треба відповідати. Але в об'єднаній Європі наявні діючі норми стали результатом створення єдиного економічного, політичного та правового простору, до якого увійшли 28 європейських держав, які на момент вступу до ЄС вже мали розвинені політичні, правові, економічні системи, які й стали для них відправною точкою інтенсифікації інтеграційного процесу. В той час як Україна перебуває на стадії становлення модерної політичної, економічної та правової систем, тому для прогресивного розвитку нашої держави необхідно виважено підходити до вибору норм законодавства ЄС, які варто запозичити. Наразі Україні необхідно здійснити реформу правового регулювання відносин в цілому, враховуючи потребу в трансформації та оновленні самих принципів, які лежать в основі правового регулювання. Якщо цього не зробити, то правове регулювання суттєво не еволюціонує. Тому, коли сам принцип правового регулювання, втілений в українському